

Revidering av SISAB:s projekteringsanvisningar

Sammanställning av anvisningar reviderade den 18 december 2024 i SISAB:s kravportal med Ändrings-PM för respektive anvisning.

Version 7.0.0

SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB

Postadress:
Box 5010
121 05 Johanneshov

Besöksadress:
Palmfeltsvägen 5, våning 5
121 62 Johanneshov

Tel: 08-508 460 00
e-post: diarie@sisab.se
webbadress: www.sisab.se

Org.nr: 556034-8970
Styrelsens säte: Stockholm
En del av Stockholms stad

Innehåll

Ändrings-PM Byggteknik	3
Ändrings-PM Informationsleveranser	3
Ändrings-PM Kökskyla	4
Ändrings-PM Mark	4
Ändrings-PM Miljö	4
Ändrings-PM Solceller	6
Ändrings-PM Tillgänglighet	7
Ändrings-PM Transportsystem	8
Ändrings-PM VVS	11

Ändrings-PM Byggteknik

Ändring – Tillåta trägolv i vilrum och allrum/ lekrum

Anledning:

- Trägolv är mindre känsligt mot byggfukt i betong. Detta kommer att minska produktionstiden och minska risken för ev. problem med som uppstår vid limning av plastmatta.
- Trägolv är behagligare ytskikt för barn än plastmatta
- Lägre Co2 jämfört med plastmatta.

Ändrings-PM Informationsleveranser

Rumsbeskrivningar

Nuvarande text:

[00-sisab-leveransspecifikation-filer_Ny-till-och-ombyggnadsprojekt.xlsx \(live.com\)](#)

Ny text:

Rumsbeskrivningar

Ytskikt

Nuvarande text:

[01-sisab-leveransspecifikation-innehall.xlsx \(live.com\)](#)

Ny text:

Ytskikt som en parameter och i kryssad där det är relevant.

Exportfiler

Nuvarande text:

[IFC-exporter för MagiCAD – SISAB Kravportal](#)

Ny text:

Nya exportfiler för el och vvs alternativt kravställning i textformat

Namngivning

Nuvarande text:

[Namngivning Filer – SISAB Kravportal](#)

Ny text:

En ny rad för nödbelysning.

Modellfil: 0123-E-63FHB-P-A011

Ritningsdefinitionsfil: 0123-E-63FHB-1-A011

Ändrings-PM Kökskyla

Förångare i kyl och frysrum

Underrubrik: Styrning kyl och frysrum

Tillkommande text om att styrenheten inte ska låsas med kod.

Ändrings-PM Mark

Besiktning och skötsel

Nuvarande text:

Garantibesiktning av växtmaterial utförs 18 - 24 mängder efter slutbesiktning.

Ny text:

Garantibesiktning av växtmaterial utförs 18 - 24 månader efter slutbesiktning.

Ändrings-PM Miljö

Ny text till kapitel 4.

4.5 Lätta fordon.

Nedanstående krav gäller samtliga lätta fordon som används helt eller delvis i SISAB:s entreprenader. Kraven utgår från Stockholm stads mål att samtliga fordon ska vara fossilfria senast från och med 2030.

Andelen lätta fordon som drivs av el, bränsleceller eller med andra fossilfria drivmedel ska successivt utökas enligt nedan:

Andel fordon	År
--------------	----

50 %	2025
75 %	2027
100 %	2029

En entreprenad som pågår vid övergångsåren vid en upptrappning av kraven skall uppdatera sin fordonsflotta/drivmedelsanvändning för att stämma överens för det nya kravet.

4.6 Tunga fordon

Nedanstående krav gäller samtliga tunga fordon som används helt eller delvis i SISAB:s entreprenader. Kraven utgår från Stockholm stads mål att samtliga fordon ska vara fossilfria senast från och med 2030

Andelen tunga fordon som drivs av el, bränsleceller eller andra fossilfria drivmedel ska successivt utökas enligt nedan:

Andel	År
25 %	2027

En entreprenad som pågår vid övergångsåren vid en upptrappning av kraven skall uppdatera sin fordonsflotta/drivmedelsanvändning för att stämma överens för det nya kravet.

3.7 Arbetsmaskiner

Nedanstående krav gäller samtliga arbetsmaskiner som används helt eller delvis i SISAB:s entreprenader. Kraven utgår från Stockholm stads mål att samtliga fordon ska vara fossilfria senast från och med 2030.

Nytt kapitel, 9. Materialmängd och klimatdata

Övergripande information: *Stockholm stad har som mål att minska stadens klimatpåverkan med 50 % till 2030. Tillsammans med Stockholm stads övriga bolag och förvaltningar har SISAB som krav att arbeta med att reducera SISAB:s klimatpåverkan. För att SISAB ska få bättre koll på sina egna utsläpp ska därför E redovisa inbyggt material i det mest lämpliga formatet (vikt, antal, längd etc.)*

9.1 Redovisning av material och produkter

I samband med projektavslut ska E redovisa projektets inbyggda material (vikt, mängd eller antal utifrån vad som är mest lämpligt för det material som, byggts in). Om E använder ett kalkyleringsverktyg för mängdning av inbyggt material kan redovisning ske via verktyget. Annars redovisas inbyggt material manuellt till B via exempelvis Excel.

9.2 Specifik klimatdata

Om tillgängligt ska E koppla inbyggt material till EPD:er. Arbetet samordnas under projektering via miljösamordnare (eller annan lämplig roll). EPD:er som används i uppdraget skall tillhandahållas och redovisas till B. EPD:er får enbart användas om de avser de produkter och material som använts i projektet. EPD ska baseras på standarderna "EN 15804:2012+A1:2013" eller "En 15804:2012+A2:2019. För att en EPD ska få användas måste den vara giltig. Giltighetstiden för en EPD är fem år.

9.3 Omfattning inbyggt material

Omfattningen för det inbyggda materialet vars mängd behöver redovisas utgår ifrån bygghederna 2-8 enligt Svenska Byggnadsentreprenörföreningens (SBEF) bygghedstabell. Exkludera bygghederna 0 Sanering och rivning, 1 Marksamt 9 Gemensamma arbeten.

För mer information se SISAB:s anvisning för klimatberäkningar, kap 3.1 tabell 2 ([Mallfiler Miljö – SISAB Kravportal](#)).

9.4 Redovisning

I samband med projektavslut ska följande uppgifter och handlingar redovisas till B i digital format:

- Inbyggt material i Excel (eller annat lämpligt redovisningsprogram). Informationen som efterfrågas är benämning, vikt och mängd.
- EDP:er som använts inom projektet

Ändrings-PM Solceller

Inledning

Nuvarande text:

Ange nuvarande text

Ny text: under rubrik Information solceller

Vid installation av solcellsanläggning på SISAB:s byggnader finns framtagen rambeskrivning med bilaga för objektspecifika krav som konsulten ska använda och dessa beskrivs i denna projekteringsanvisning under rubrik "System och funktion".

System och funktion

Nuvarande text:

Ange nuvarande text

*Ny text: under rubrik **Allmänt**, som första stycke*

Som bilagor till denna projekteringsanvisning finns framtagen ramhandling med generella krav, se bilaga 1. Konsult ska vid nyinstallation i första hand använda denna färdiga beskrivning.

Till beskrivningen ska bifogas bilaga där konsulten anger objektspecifika krav, se bilaga 2, samt dokumentet registrera ny anläggning, se bilaga 3.

I bilaga 2 finns instruktion om vilka objektspecifika uppgifter konsult måste projektera och samordna med övriga konsulter som takkonsult, konstruktör och brandkonsult.

Bilagor, under mallfiler:

Bilaga 1 Ramhandling Generella krav

Bilaga 2 Ramhandling Objektspecifika krav

Bilaga 3 Registrera ny anläggning

Ändrings-PM Tillgänglighet

Om- och tillbyggnad

Nuvarande text:

Vid tillbyggnad av skolor och förskolor gäller BBR. Det gäller också vid större ombyggnad av skolor och förskolor men med de anpassningar som anges i BBR 1:22 och 3.5.

Enkelt avhjälpa hinder ska undanröjas eller minska enligt BFS 2011:13 samt ändringsförfattning BFS 2013:9 - HIN 3.

Ny text:

Vid tillbyggnad av skolor och förskolor gäller BBR. Det gäller också vid större ombyggnad av skolor och förskolor men med de anpassningar som anges i BBR 1:22 och 3.5.

Enkelt avhjälpa hinder ska undanröjas eller minska enligt BFS 2011:13 samt ändringsförfattning BFS 2013:9 - HIN 3.

Det tillkommer projektansvarig att tidigt i varje enskilt projekt avgöra om kriterier för ombyggnad uppfylls. Projektgruppen förhåller sig till beslutet och projekterar utifrån satta förutsättningar. Vid tveksamheter ska omfattningen utredas snarast så att projektgruppens arbete kan fortskrida.

Utbildningsförvaltningen

Nuvarande text:

Hela texten utgår och byts ut till texten nedan.

Ny text:

Utbildningsnämnden har sedan 2010 beslutat att utföra enkelt avhjälpna hinder i delar av skollokaler.

Skollokaler är arbetslokaler dit allmänheten inte har fritt tillträde och klassas inte som publika lokaler utifrån Boverkets definition. Utbildningsnämnden väljer att på egen ambition eftersträva HIN i delar av lokalerna dit vårdnadshavare/anhöriga har tillträde under skoltid för att exempelvis titta på en uppvisning, besöka rektor etc.

Så här skriver Boverket på sin webbplats om enkelt avhjälpna hinder:

Syftet med reglerna om tillgänglighet

Syftet med reglerna om tillgänglighet är att så många som möjligt ska kunna delta i samhället på lika villkor. Den byggda miljön ska kunna användas både av personer som har full rörlighet och personer som använder till exempel rullstol, rollator eller käpp. Även personer som har nedsatt syn, nedsatt hörsel eller

nedsättning av andra orienteringsförmågor ska kunna använda den byggda miljön.

Enkelt avhjälpna hinder, HIN

Enkelt avhjälpna hinder ska åtgärdas, enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2013:9 - HIN 3). Reglerna i HIN gäller retroaktivt.

Ändrings-PM Transportsystem

Miljöbyggnad

Nuvarande text:

Betyg för respektive indikator framgår av SISAB:s betygsverktyg som ingår i projekteringsanvisning Miljö.

Ny text:

Betyg för respektive indikator framgår av SISAB:s betygsverktyg som ingår i [projekteringsanvisning Miljö](#).

Miljöbetingelser

*Nuvarande text: **andra stycket***

Material, oljor, kemikalier mm som inte är rekommenderade eller accepterade i BVB ska ha godkänt avsteg och bifogad byggvarudeklaration.

Ny text:

Material, oljor, kemikalier mm som inte är rekommenderade eller accepterade i BVB ska ha godkänt avsteg och bifogad byggvarudeklaration.

Nödsignalsystem

Nuvarande text:

Hissen ska förses med:

- Nödknapp som ska vara med normalt sluten kontakt (NC) och anslutas direkt till nödtelefon.
- Nödtelefon ska vara typ Safeline SL6. Nödtelefon ska hantera 2-vägs talbandskommunikation och P100-protokoll. Uppkopplingstid ska vara inställd på 10 s.
- Huvudenhet för nödtelefon ska placeras i maskinrum (vid styrsåp) eller inom apparatsåpsutrymme vid MRL-hiss.
- P100-protokollet ska kunna överföras via SISAB:s T-LAN (tekniska datanät) till Larmbord, via A/D omvandlare och terminalserver i centralutrustningsrum (CUR) i

skola och i telenisch i förskola. Överlämningspunkt är datauttag RJ45 i hissmaskinrum i skola och i apparatskåpsnisch i förskola. Datauttaget projekteras av el-telekonsult och ska anslutas direkt till centralutrustningsrum (CUR).

- Programmering och konfiguration av nödtelefonen och dess koppling till T-LAN utförs av SISABs ramavtalade driftentreprenör för T-LAN.
- Avrop för inkoppling och konfiguration av nödtelefon ska göras av hissentreprenör till SISABs driftsamordnare för T-LAN minst 4 veckor innan avprovning/slutbesiktning.
- Larm ska kategoriseras som:
- A-larm för batterilarm, linjekontroll och summalarm för nödtelefon.
- B-larm för driftfel på hiss.

Hissbeteckningen ID, som bygger på fastighetsnummer, placering mm och uppringande nummer begärs av driftsamordnare Hiss.

Ny text:

Nödtelefoni utformas enligt följande:

- Nödtelefon ska överföra larm för dåligt batteri, linjekontroll och nödlarm
- Nödsignalsknapp som ska vara med normalt sluten kontakt (NC) och anslutas direkt till nödtelefon.
- Nödtelefon ska vara typ Safeline SL6-GSM/4G placerad i apparatskåp eller på vägg i apparatskåpsnisch och förses med SIM-kort.
- SIM-kort begärs av HE från driftsamordnare hiss på SISAB.
- Nödtelefon ska hantera 2-vägs talbandskommunikation och P100-protokoll. Uppkopplingstid ska vara inställd på 10s.
- Huvudenhet för nödtelefon ska placeras i maskinrum, på, i eller i nära anslutning till apparatskåp.

Hissbeteckningen (ID), som bygger på fastighetsnummer, placering m.m. samt uppringande nummer begärs av SISAB driftsamordnare för transportsystem.

Funktion för publik eller behörig körning:

Nuvarande text:

Oval låscylinder förbereds även om passersystem används i både anrops- och destinationstabla.

Ny text:

Oval låscylinder förbereds i både anrops- och destinationstabla även om passersystem används.

Brandstyrning

Justering till korrekt standard

Hissystem

Justering till korrekta standarder.

Hissföreskrifter

Justering till korrekt standard

Maskiner, växlar

Justering standard.

Justerad text med länk till akustikanvisningarna

Lastbärare

Justering med korrekta standarder.

Korginredning

Korrigerig bilagor samt korrigerig standard.

Stationer

länk till akustikanvisningarna.

Manöverdon och indikering

Nuvarande text: andra t.o.m. femte stycket

Knappar ska vara av obrännbart material och utföras enligt SS-EN 81-71 kategori 1.

Knappar ska ha akustisk (klickljud) och optisk kvittering.

Tablålock ska utföras av kraftig rostfri stålplåt med graverad belastningstext, samt fixerade med skruv enligt korginredning ovan. Destinationstablå i korg ska i övrigt utföras enligt bilagor med typritningar och enligt "Annex B" i SS-EN 81-70.

Destinationstablå och anropstablå ska utföras med knappcentrum 1000mm från ett innerhörn, yttersta knapp inte närmare än 600 från innerhörn, se även bild 1 och 2 ovan. Destinationstablåns knappar ska vara horisontella. Anropstablå utföres infälld i första hand.

Knapparnas centrum, gäller destinationsknapp, nödsignalknapp, nyckelbrytare och dörröppningsknapp, ska placeras mellan 900 och 1000 mm över golv. Anropsknappar placeras högst 900 ÖG. I övrigt utföres tablåerna enligt bilagor med typritningar.

Ny text:

Knappar ska vara av obrännbart material och utföras enligt SS-EN 81-71:2022 kategori 1. Knappar ska ha akustisk (klickljud) och optisk kvittering.

Tablålock ska utföras av kraftig rostfri stålplåt med graverad belastningstext, samt fixerade med skruv enligt korginredning ovan. Destinationstablå i korg ska i övrigt utföras enligt bilagor med typritningar och enligt "Annex B" i SS-EN 81-70:2021+A1:2022

Anropstablå ska utföras med knappcentrum 1000mm från ett innerhörn och yttersta knapp på destinationstablå inte närmare än 600mm från innerhörn, se även bilder under rubrik Lastbärare. Destinationstablåns knappar ska vara horisontella. Anropstablå utföres infälld i första hand.

Knapparnas centrum, gäller destinationsknapp, nödsignalknapp, nyckelbrytare och dörröppningsknapp, ska placeras mellan 900 och 1000 mm över golv. Anropsknappar placeras högst 900mm ÖG. I övrigt utföres tablåerna enligt bilaga 1 med typritningar 1-7.

Ändrings-PM VVS

Återvinningssystem

Underrubrik : Återvinning kondensorvärme från kökskyla.

Redovisning och beräkning

Förtydligande att luftad spillvattenstam ska benämnas "L" i hela sin sträckning på ritning genom huset. Dvs det räcket inte bara med sista biten.

Rör och rörfogar

Förtydligande att vid långa rördragningar av spillvattenledning till fettavskiljare så accepteras plaströr pga kostnadsbesparing.

Relining

Förtydligande att den s.k. strumpmetoden ska användas där ett nytt rör byggs upp inuti ett befintligt.

Luftbehandlingsaggregat

Förtydligande att separata batterier för kyla och värme ska användas i första hand. Kombishunt blir då andrahands val.